

VADEMECUM
FINANSÓW
RAD
RODZICÓW

VADEMECUM
FINANSÓW
RAD
RODZICÓW

PRACA ZBIOROWA
POD KIERUNKIEM WOJCIECHA STARZYŃSKIEGO

© Copyright by Fundacja „Rodzice Szkole”
Warszawa 2019

Redakcja

Barbara Robakiewicz

Projekt okładki

Lech Robakiewicz

Fundacja „Rodzice Szkole”

www.rodziceszkole.edu.pl

www.radyrodzicow.pl

www.akademiarodrodcow.pl

Wydanie pierwsze

Warszawa 2019

ISBN 978-83-61003-09-0

Spis treści

WSTĘP

– WOJCIECH STARZYŃSKI • 5

ROZDZIAŁ I

PRAWA I OBOWIĄZKI RAD RODZICÓW W WYBRANYCH AKTACH PRAWNYCH

– GRAŻYNA KORNET • 7

ROZDZIAŁ II

GOSPODARKA FINANSOWA RAD RODZICÓW

– KRZYSZTOF ZUBA • 17

ZAKOŃCZENIE

– WOJCIECH STARZYŃSKI • 35

Wstęp

Wiek XXI jest stuleciem, w którym niezbędna staje się wszechstronna i ustawiczna edukacja umożliwiająca uczestnictwo w globalnym organizmie, jaki tworzą obywatele państw demokratycznego świata. Przyszłość stanowi wielkie wyzwanie i rodzi zobowiązanie do zapewnienia odpowiedniego poziomu wykształcenia tym, którzy chcą sprawnie funkcjonować w wysoko rozwiniętych społeczeństwach.

Kluczem do osiągnięcia ww. celu jest współpraca wszystkich uczestników życia szkolnego: nauczycieli, uczniów, rodziców, samorządów terytorialnych, organów nadzoru pedagogicznego oraz organizacji i środowisk obywatelskich, działających w lokalnych „małych ojczyznach”.

Specjalną rolę w tym procesie odgrywają rodzice i reprezentujące ich rady rodziców, które wyposażone w szereg zagwarantowanych ustawowo praw mają nie tylko realny wpływ na tworzenie i realizację programów wychowawczo – profilaktycznych w szkołach swoich dzieci, ale również, mimo konstytucyjnych gwarancji bezpłatności szkolnictwa publicznego, mogą wspierać je finansowo. Tej bardzo ważnej działalności poświęcony jest projekt Akademia Finansów Rad Rodziców, realizowany przy wsparciu Narodowego Banku Polskiego, przez Fundację „Rodzice Szkołe”. Pokazujemy w nim różne możliwości zdobywania przez rodziców środków na działalność statutową szkoły i staramy się wyposażyć ich w wiedzę oraz umiejętności racjonalnego nimi gospodarowania. Uważamy że aktywność rad rodziców, w tym ich zaangażowanie w dofinansowanie niektórych działań podejmowanych przez szkoły w zakresie kształcenia, wychowania, opieki i profilaktyki jest bezcennym wkładem w edukację młodego pokolenia, co powinno być wyraźnie podkreślane w polityce oświatowej państwa. Wierzymy, że zaangażowanie milionów obywateli w pracę szkół będzie również bardzo znaczącym elementem powiększania, niezbędnego dla rozwoju kraju, kapitału społecznego. Wyrażamy nadzieję, że Vademecum spełni oczekiwania rad rodziców i będzie pomocne w skutecznym rozwiązywaniu problemów związanych z ich funkcjonowaniem.

ROZDZIAŁ I

Prawa i obowiązki rad rodziców w wybranych aktach prawnych

Prawo gwarantuje udział rodziców w życiu szkoły (placówki) ich dzieci. Wskazane akty prawne, w których rodzice i ich reprezentacja – rada rodziców występują jako ważne ogniwo systemu edukacji, umożliwiają im aktywne włączenie się we współdecydowanie o sprawach szkoły. Są to:

Konstytucja RP

Ustawa Prawo oświatowe

Ustawa o systemie oświaty

Ustawa Karta Nauczyciela

Ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia

oraz akty wykonawcze do wymienionych ustaw.

Z powyższych przepisów wynika, że **rada rodziców** może mieć realny wpływ na prowadzone przez szkołę lub placówkę działania, dotyczące w szczególności:

- organizacji kształcenia, wychowania, profilaktyki i opieki,
- gospodarki finansowej,
- polityki kadrowej,
- nadzoru nad efektywnością kształcenia i wychowania,

Rada rodziców posiada następujące kompetencje:

Lp.	Kompetencje stanowiące rady rodziców	Podstawa prawna
1.	Wybór dwóch przedstawicieli do komisji konkursowej na stanowisko dyrektora szkoły lub placówki	art. 63 ust. 14 pkt 2 lit. b i ust. 17 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 kwietnia 2010 r. w sprawie regulaminu konkursu na stanowisko dyrektora publicznej szkoły lub placówki oraz trybu pracy komisji konkursowej (Dz.U. poz. 373 i Dz.U. z 2011 r. poz. 1525) obwieszczenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 kwietnia 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie regulaminu konkursu na stanowisko dyrektora szkoły lub placówki oraz trybu pracy komisji konkursowej (Dz.U. poz. 832)
2.	Uchwalanie regulaminu swojej działalności	art. 83 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
3.	Uchwalanie w porozumieniu z radą pedagogiczną programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły lub placówki obejmującego: 1) treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów, oraz 2) treści i działania o charakterze profilaktycznym dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów, przygotowane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb i problemów występujących w danej społeczności szkolnej, skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców	art. 84 ust. 2 pkt 1 (z zastrzeżeniem ust. 3 i 4) ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
4.	Gromadzenie i przechowywanie na odrębnym rachunku bankowym rady rodziców funduszy z dobrowolnych składek rodziców oraz innych źródeł w celu wspierania działalności statutowej szkoły lub placówki	art. 84 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)

Lp.	Kompetencje stanowiące rady rodziców	Podstawa prawna
5.	<p>Udzielanie wybranym osobom pisemnego upoważnienia, uprawniającego ich do:</p> <p>1) założenia i likwidacji odrębnego rachunku rady rodziców, oraz</p> <p>2) dysponowania funduszami na tym rachunku</p>	<p>art. 84 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)</p>
6.	<p>Udzielenie (lub nieudzielenie) zgody na wprowadzenie (na wniosek innych organów szkoły) przez dyrektora szkoły obowiązku noszenia przez uczniów jednolitego stroju na terenie szkoły</p>	<p>art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)</p>
7.	<p>Wybór swojego przedstawiciela do komisji powołanej przez dyrektora szkoły w sprawie ustalenia uczniowi rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, w związku z ustaleniem tej oceny niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania</p>	<p>§ 19 ust. 7 pkt 7 i 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 843, z 2016 r. poz. 1278 i z 2017 r. poz. 1651)</p> <p>§ 17 ust. 7 pkt 7 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 24 sierpnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych (Dz.U. 1258 i z 2018 r. poz. 1024)</p>
8.	<p>Wybór swojego przedstawiciela do powołanego przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą zespołu oceniającego odwołanie nauczyciela od dokonanej oceny jego pracy</p>	<p>§ 10 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczycieli, zakresu informacji zawartych w karcie oceny pracy, składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego oraz trybu postępowania odwoławczego (Dz.U. poz. 1133)</p> <p>§ 10 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 25 września 2018 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczycieli szkół artystycznych, zakresu informacji zawartych w karcie oceny pracy, składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego oraz trybu postępowania odwoławczego (Dz.U. poz. 1855)</p>

Lp.	Kompetencje stanowiące rady rodziców	Podstawa prawna
9.	Wybór swojego przedstawiciela (gdy nie została utworzona rada szkoły) do powołanego przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą zespołu oceniającego wniosek dyrektora szkoły o ponowne ustalenie oceny jego pracy	<p>§ 13 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 maja 2018 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego (Dz.U. 1133)</p> <p>§ 13 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 25 września 2018 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczycieli szkół artystycznych, zakresu informacji zawartych w karcie oceny pracy, składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego oraz trybu postępowania odwoławczego (Dz.U. poz. 1855)</p>

Lp.	Kompetencje opiniodawcze rady rodziców	Podstawa prawna
1.	Opiniowanie propozycji zestawu podręczników lub materiałów edukacyjnych, które będą obowiązywały we wszystkich oddziałach danej klasy przez co najmniej trzy lata szkolne oraz materiałów ćwiczeniowych obowiązujących w poszczególnych oddziałach w danym roku szkolnym	art. 22ab ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2018 r. poz. 1457 i 1560)
2.	Opiniowanie prowadzenia w szkole lub placówce eksperymentu pedagogicznego, który polega na modyfikacji istniejących lub wdrożeniu nowych działań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu nowatorskich rozwiązań programowych, organizacyjnych, metodycznych lub wychowawczych	art. 45 ust. 9 i art. 70 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
3.	Możliwość występowania do dyrektora i innych organów szkoły lub placówki, organu prowadzącego szkołę lub placówkę oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny z opiniami we wszystkich sprawach szkoły lub placówki	art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2017 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
4.	Opiniowanie programu i harmonogramu poprawy efektywności kształcenia lub wychowania szkoły lub placówki, o którym mowa w art. 56 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe	art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)

Lp.	Kompetencje opiniodawcze rady rodziców	Podstawa prawna
5.	Opiniowanie projektu planu finansowego składanego przez dyrektora szkoły	art. 84 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
6.	Opiniowanie wniosków stowarzyszeń lub innych organizacji o podjęcie w szkole lub placówce działalności, o której mowa w art. 86 ust. 1	art. 86 ust. 2 (z zastrzeżeniem ust. 3) ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
7.	Opiniowanie możliwości prowadzenia w szkole dodatkowych zajęć edukacyjnych, tj. 1) zajęć z języka obcego nowożytnego innego niż język obcy nowożytny nauczany w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz 2) zajęć, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania	art. 109 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
8.	Przedstawienie pisemnej opinii dotyczącej pracy nauczyciela, w związku z dokonywaną przez dyrektora szkoły oceną pracy tego nauczyciela	art. 6a ust. 5 pkt 1 i ust. 5a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2018 r. poz. 967)
9.	Opiniowanie (gdy nie została utworzona rada szkoły) propozycji ustalenia dodatkowych dni wolnych od zajęć dydaktyczno-wychowawczych	§ 5 ust. 1 i 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie organizacji roku szkolnego (Dz.U. poz. 1603) § 4 ust. 1 i 4 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji roku szkolnego w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz.U. poz. 761, z 2005 r. poz. 541, z 2006 r. poz. 668 i 1092, z 2010 r. poz. 431, z 2011 r. poz. 184 i z 2017 r. poz. 1022) § 4 ust. 1 i 4 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 20 listopada 2017 r. w sprawie organizacji roku szkolnego w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz.U. poz. 2199)
10.	Opiniowanie (gdy nie została utworzona rada liceum) zaproponowanych przez dyrektora liceum przedmiotów do realizacji w zakresie rozszerzonym, spośród których uczeń wybiera 2 albo 3 przedmioty	pkt 3 w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. poz. 703)

Lp.	Kompetencje opiniodawcze rady rodziców	Podstawa prawna
11	Opiniowanie (gdy nie została utworzona rada technikum) zaproponowanych przez dyrektora technikum przedmiotów do realizacji w zakresie rozszerzonym, spośród których uczniów wybiera 2 przedmioty	pkt 3 w załączniku nr 5 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. poz. 703)
12.	Opiniowanie zaproponowanych przez dyrektora szkoły zajęć wychowania fizycznego, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia, do wyboru przez ucznia	§ 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2011 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego (Dz.U. poz. 1042)
13.	Opiniowanie: 1) długości przerw międzylekcyjnych, 2) organizacji przerw w sposób umożliwiający uczniom spożycie posiłków na terenie szkoły	§ 13 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2003 r. poz. 69, z 2009 r. poz. 1130, z 2010 r. poz. 1408, z 2011 r. poz. 968 i z 2018 r. poz. 2140)

Lp.	Kompetencje wnioskodawcze rady rodziców	Podstawa prawna
1.	Występowanie do dyrektora szkoły lub placówki z wnioskiem o powołanie rady szkoły lub placówki	art. 81 ust. 13 i 14 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
2.	Możliwość występowania do dyrektora i innych organów szkoły lub placówki, organu prowadzącego szkołę lub placówkę oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny z wnioskami we wszystkich sprawach szkoły lub placówki	art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
3.	Występowanie do dyrektora szkoły z wnioskiem o wprowadzenie lub zniesienie obowiązku noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju	art. 100 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
4.	Wnioskowanie (gdy nie została utworzona rada szkoły) wspólnie z radą pedagogiczną i samorządem uczniowskim do organu prowadzącego o nadanie imienia szkole lub o zmianę albo uchylenie nadania imienia	§ 1 ust. 4 w zał. 2, § 1 ust. 3 w zał. 3-5d i 5f-6 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. poz. 624, z 2002 r. poz. 96, z 2003 r. poz. 1416, z 2004 r. poz. 606, z 2005 r. poz. 75, z 2007 r. poz. 222 i z 2017 r. poz. 649)

Lp.	Kompetencje wnioskodawcze rady rodziców	Podstawa prawna
		<p>§ 2 ust. 1 i ust. 9, z zastrzeżeniem ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. poz. 649 i z 2018 r. poz. 691)</p> <p>§ 1 ust. 6 w zał. 1-2 do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie ramowych statutów publicznych szkół i placówek artystycznych (Dz.U. poz. 1646)</p> <p>§ 3 ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i 4 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2018 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i placówek (Dz.U. poz. 1531)</p>
5.	Wnioskowanie (gdy nie została utworzona rada przedszkola) wspólnie z radą pedagogiczną do organu prowadzącego o nadanie imienia przedszkolu lub o zmianę albo uchylenie nadania imienia	§ 2 ust. 8 i 9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. poz. 649 i z 2018 r. poz. 691)
6.	Wnioskowanie (gdy nie została utworzona rada przedszkola) wspólnie z dyrektorem przedszkola do organu prowadzącego o funkcjonowanie przedszkola przez cały rok szkolny (z wyjątkiem przerw ustalonych przez organ prowadzący)	§ 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. poz. 649 i z 2018 r. poz. 691)
7.	Występowanie z wnioskami o dokonanie oceny pracy nauczycieli	art. 6a ust. 1d pkt 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2018 r. poz. 967)

Lp.	Inne kompetencje rady rodziców	Podstawa prawna
1.	Możliwość porozumiewania się ze sobą rad rodziców na podstawie wspólnie ustalonych zasad i zakresu współpracy	art. 83 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
2.	Współdecydowanie o wzorze jednolitego stroju – w przypadku wprowadzenia obowiązku noszenia go przez uczniów na terenie szkoły	art. 100 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
3.	Współdecydowanie w określeniu sytuacji, w których przebywanie ucznia na terenie szkoły nie wymaga noszenia przez niego jednolitego stroju (w przypadku, gdy został wprowadzony obowiązek noszenia go przez uczniów na terenie szkoły)	art. 100 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)

Lp.	Inne kompetencje rady rodziców	Podstawa prawna
4.	Udział w konsultacjach w sprawie wprowadzenia nadzoru nad pomieszczeniami szkoły lub terenem wokół szkoły w postaci środków technicznych umożliwiających rejestrację obrazu (monitoring).	art. 108a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669)
5.	Współdecydowanie w ustaleniu przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym, spośród których uczeń liceum ogólnokształcącego wybiera od 2 do 4 przedmiotów, a uczeń technikum wybiera 2 przedmioty	ust. 3 w załączniku nr 7 oraz ust. 4 w załączniku nr 8 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. poz. 624, z 2002 r. poz. 96, z 2003 r. poz. 1416, z 2004 r. poz. 606, z 2005 r. poz. 75, z 2007 r. poz. 222 i z 2017 r. poz. 649)
6.	Współdecydowanie w ustaleniu szczegółowej listy produktów dopuszczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty lub dopuszczonych do stosowania w ramach żywienia zbiorowego	art. 52c ust. 3 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2018 r. poz. 1541 i 1669) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. poz. 1154)
7.	Możliwość udziału w pracach zespołu powypadkowego powołanego przez dyrektora szkoły lub placówki, w związku z wypadkami osób pozostających pod opieką odpowiednio szkoły lub placówki	§ 43 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2003 r. poz. 69, z 2009 r. poz. 1130, z 2010 r. poz. 1408, z 2011 r. poz. 968 i z 2018 r. poz. 2140)
8.	Możliwość zapoznania się z raportem z przeprowadzonej ewaluacji zewnętrznej, o czym dyrektor szkoły lub placówki informuje radę rodziców w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania raportu	§ 12 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. poz. 1658)
9.	Możliwość finansowania działalności szkoły w zakresie, o którym mowa w rozporządzeniu (§ 8 ust. 2 oraz w § 9 ust. 1 i 2), w tym kosztów przejazdu, zakwaterowania i wyżywienia uczniów, nauczycieli i innych opiekunów	§ 3 ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i 4 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2018 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i placówek (Dz.U. poz. 1531)

Należy pamiętać, że:

- **w zakresie gospodarki finansowej szkoły** – rada rodziców posiada kompetencje opiniodawcze i wnioskodawcze:
- może występować do dyrektora i innych organów szkoły lub placówki, organu prowadzącego szkołę lub placówkę (...) z wnioskami i opiniami we wszystkich sprawach szkoły lub placówki – art. 84 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe
- opiniuje projekt planu finansowego składanego przez dyrektora szkoły – art. 84 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe:
- **w zakresie gospodarki finansowej rady rodziców** – rada rodziców posiada kompetencje stanowiące:
- uchwała regulamin swojej działalności – art. 83 ust. 4 ustawy Prawo oświatowe, w którym określa m.in. zasady wydatkowania zgromadzonych funduszy – art. 84 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe
- może gromadzić fundusze z dobrowolnych składek rodziców oraz innych źródeł w celu wspierania działalności statutowej szkoły lub placówki – art. 84 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe
- może zgromadzone fundusze przechowywać na odrębnym rachunku bankowym rady rodziców – art. 84 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe
- udziela wybranym osobom pisemnego upoważnienia, uprawniającego je do założenia i likwidacji ww. rachunku oraz dysponowania funduszami na tym rachunku – art. 84 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe

Uwaga: W dniu 17 stycznia 2019 r. Sejm RP wprowadził do ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji przepis, obejmujący ochroną gwarancyjną BFG środki na rachunkach bankowych prowadzonych dla rad rodziców (art. 20 pkt 6). Rozwiązanie jest kolejnym krokiem na drodze wzmocnienia gospodarki finansowej rady rodziców.

NOTATKI

ROZDZIAŁ II

Gospodarka finansowa rad rodziców

Rada rodziców posiada szereg kompetencji. Zostały one szczegółowo omówione w poprzednim rozdziale. Trudno jednak wyobrazić sobie aktywną organizację, podejmującą wiele działań, która nie ma odpowiedniego zabezpieczenia finansowego.

Ta potrzeba znalazła odzwierciedlenie w art. 84 w ust. 6 ustawy Prawo oświatowe stanowiącym, że: *W celu wspierania działalności statutowej szkoły [...], rada rodziców może gromadzić fundusze z dobrowolnych składek rodziców oraz innych źródeł. Zasady wydatkowania funduszy rady rodziców określa regulamin.*

Przytoczony zapis wskazuje na trzy ważne aspekty:

- składki rodziców, będące niejednokrotnie głównym źródłem przychodów, **mają charakter dobrowolny, a ich niepłacenie nie może skutkować jakimikolwiek sankcjami.**

Kwestia dobrowolności wpłat na fundusz rady rodziców jest zatem wyzwaniem dla pomysłowości i kreatywności osób odpowiedzialnych w radzie rodziców za pozyskiwanie środków finansowych.

- inne, poza składkami, źródła funduszy rady rodziców nie są wyraźnie określone, co stwarza wiele możliwości ich uzyskania (m.in. poprzez darowizny, szkolne festyny, publiczne zbiórki i loterie fantowe). Skuteczność w tym zakresie zależy od przedsiębiorczości członków rady rodziców.
- środki gromadzone przez radę rodziców mogą być przeznaczane wyłącznie na działalność statutową szkoły. Ogólne zasady ich wydatkowania określa regulamin rady rodziców, a szczegółowe – preliminarz przyjęty w formie uchwały.

Regulamin rady rodziców – zapisy dotyczące gospodarki finansowej

Jedną z pierwszych czynności, jakie powinna podjąć nowo ukonstytuowana rada rodziców jest uchwalenie jej regulaminu.

Niezbędne jest ujęcie w nim zasad prowadzenia gospodarki finansowej rady rodziców, w tym sposobu ewidencji i wydatkowania zgromadzonych funduszy, ponieważ zarówno prawo oświatowe, jak i ustawa o rachunkowości, nie określają ich szczegółowo. Daje to radzie rodziców znaczną swobodę działania, ale dla właściwego i prawidłowego funkcjonowania jej prezydium oraz całej rady rodziców, warto zawrzeć stosowne rozwiązania w regulaminie lub podjąć w powyższej sprawie odpowiednią uchwałę.

Z uwagi na fakt, iż regulamin jest uchwalany na początku roku szkolnego, należy starannie przygotować jego założenia, bazując na doświadczeniach sprawnie działających rad.

Wskazane jest, by w pracach zespołu upoważnionego do przygotowania projektu regulaminu, wzięły udział zarówno osoby orientujące się w tworzeniu aktów prawnych, jak również nieposiadające takiego doświadczenia. Wówczas przygotowany dokument będzie nie tylko prawidłowy pod względem merytorycznym, ale i napisany językiem zrozumiałym dla wszystkich rodziców. Po przedstawieniu projektu i dyskusji nad nim, regulamin winien być przyjęty w formie uchwały, w trakcie kolejnego posiedzenia rady rodziców.

Przykładowy spis treści regulaminu rady rodziców, opracowanego przez Fundację „Rodzice Szkole”, wygląda następująco:

Rozdział I – Postanowienia ogólne

Rozdział II – Cele i zadania rady rodziców

Rozdział III – Zasady wyborów rady rodziców oraz jej organów wewnętrznych

Rozdział IV – Kompetencje i zasady działania rady rodziców oraz jej organów wewnętrznych

Rozdział V – Organizacja pracy i zadań rad oddziałowych (klasowych)

Rozdział VI – Zasady gospodarki finansowej i wydatkowania funduszy rady rodziców

Rozdział VII – Zmiany Regulaminu i przepisy końcowe.

Dla właściwego uregulowania spraw związanych z gromadzeniem, ewidencjonowaniem i wydatkowaniem funduszy rady rodziców, kluczowe są zapisy zawarte w rozdziale VI. Należy w nim wskazać podmioty uprawnione do składania pisemnych wniosków o przyznanie środków z funduszy rady rodziców oraz tryb podejmowania decyzji w powyższej sprawach. Najczęściej stosowane rozwiązanie stanowi, że podmiotami tymi są:

- dyrektor szkoły,
- rada pedagogiczna,
- wychowawcy klas,
- rady oddziałowe,
- rada szkoły (jeśli została powołana),
- samorząd uczniowski
- każdy członek rady rodziców.

W rozdziale tym powinny również znaleźć się zapisy mówiące o sposobie ewidencji wpływów i wydatków, procedurze dotyczącej wydatków celowych oraz osobie odpowiedzialnej za prowadzenie rachunku kasowego.

Preliminarz budżetowy

O ile ogólne zasady gospodarowania funduszami rady rodziców określa jej regulamin, to szczegółowo reguluje je preliminarz, uwzględniający spodziewane wpływy i zaplanowane wydatki.

Preliminarz na dany rok szkolny powinien odnosić się do sprawozdania z działalności ustępującej rady rodziców oraz do wniosków i zaleceń komisji rewizyjnej.

Przed przystąpieniem do jego konstruowania, należy wyznaczyć kierunki działania, wychodząc od zewidencjonowania problemów, które rodzice wspólnie uznają za ważne dla szkoły. Często są to: trudna sytuacja materialna wielu uczniów, mała ilość zajęć pozalekcyjnych, niski poziom wpłat składek. Zidentyfikowanie problemów, będzie bardzo pomocne do wytyczenia celów i zadań na nowy rok szkolny. Ważne jest, aby były to cele realne, konkretne i mierzalne, zaś ich realizacja określona w czasie. Muszą też uzyskać akceptację ogółu rodziców, co stanie się motywem do współuczestnictwa w ich realizacji całego środowiska szkolnego, a często również społeczności lokalnej.

Wskazane jest, aby w przygotowaniu projektu preliminarza, uczestniczyli m.in. rodzice posiadający doświadczenie w zakresie gospodarki finansowej.

Ponieważ wpływy i wydatki muszą być zbilansowane, należy bardzo ostrożnie, ze względu na trudność określenia wysokości wpłat z dobrowolnych składek, planować wysokość przychodów. Przystępując do szacowania wielkości wpłat rodziców, warto przeanalizować poziom i tendencję wpłat z poprzednich kilku lat oraz zmieniającą się liczbę uczniów.

Uchwalony przez radę rodziców preliminarz budżetowy, powinien być zaprezentowany wszystkim rodzicom poprzez:

- wywieszenie na tablicy ogłoszeń rady rodziców,
- umieszczenie na stronie internetowej szkoły,
- przesłanie w formie pisemnej do każdego z rodziców lub powiadomienie ich w trakcie spotkań klasowych (najlepiej poprzez członka rady rodziców z danej rady oddziałowej)
- przesłanie w formie elektronicznej do rodziców za pośrednictwem e-dziennika.

Uwaga: rzetelna i przejrzysta informacja o planowanych wydatkach rady rodziców stanowi często istotny element podniesienia kwoty składek wpłaconych przez rodziców.

Przykładowy preliminarz budżetowy:

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

I. PRZEWIDYWANE WPŁYWY:	
1. Środki przekazane przez radę rodziców z ubiegłego roku szkolnego	1500
2. Składki od rodziców	13500
3. Inne źródła (darowizny, wpływy z pikniku, odsetki bankowe)	5000
RAZEM WPŁYWY	20000
II. WYDATKI	
1. Pomoc dla dzieci (bezpośrednia)	
a) zapomogi losowe	1000
b) dofinansowanie działalności SU (nagroda)	5000
c) nagrody dla zwycięskiej klasy w konkursie z okazji Dnia Patrona	2000
d) nagrody książkowe i dyplomy dla uczniów (sport szkolny, najlepsi w nauce, w pracy na rzecz szkoły).	2000
2. Wsparcie działalności ponadstandardowej szkoły	
a) Organizacja pikniku naukowego	1000
b) Pokaz talentów	1200
c) Konkursy	1300
d) Pracownia rozwoju projektów multimedialnych	4500
3. Inne koszty	
a) Księgowość	1500
b) Materiały biurowe, promocja szkoły, dokumentowanie wydarzeń z życia szkoły	400
c) Opłaty i prowizje bankowe	100
RAZEM WYDATKI	20000

Uwaga: jeśli rada rodziców, kończąc kadencję, ma na swoim koncie niewykorzystane środki finansowe powinna je, w drodze uchwały, przekazać nowej radzie rodziców.

Środki pieniężne rady rodziców – rachunek bankowy i kasowy

Środki finansowe, którymi dysponuje rada rodziców, mogą być gromadzone w formie gotówkowej oraz na rachunku bankowym.

Środki pieniężne (gotówkę) najczęściej przechowuje skarbnik rady rodziców, który równocześnie prowadzi właściwą ich ewidencję. Uprawnienie to powinno zostać zapisane w regulaminie rady rodziców. Do dokumentowania wpływów służą dokumenty KP (Kasa Przyjęła), na których skarbnik potwierdza przyjęcie wpłat (np. od poszczególnych klas). Aby ewidencja była prowadzona w sposób rzetelny, kolejne blankiety powinny posiadać numerację pozwalającą na zweryfikowanie, czy

wszystkie operacje zostały zaksięgowane. Natomiast wydatki gotówkowe mogą być ewidencjonowane na podstawie dokumentów źródłowych (np. faktur) lub dokumentów KW (Kasa Wydała). Różnica pomiędzy otrzymanymi wpłatami i poniesionymi wydatkami, stanowi saldo środków pieniężnych w kasie i odzwierciedla ilość posiadanej przez radę rodziców gotówki. Dokumentem obrazującym przepływ środków pieniężnych w kasie jest raport kasowy.

Wzory:

(pieczęć)			_____ ,		KP - wpłata Nr _____
			dnia ____20__ r		
Od kogo			WINIEN kasa		MA konto
Za co			zł	gr	numer
RAZEM					SYMBOLE PL KAS. Nr
Słownie złotych:					
Wystawił	Sprawdził	Zatwierdził	Rap. Kasowy		Kwotę powyższą otrzymałem
			Nr		_____ (podpis kasjera)
			Poz.		

(pieczęć)			_____ ,		KW – wypłata Nr _____
			dnia ____20__ r		
Komu			WINIEN kasa		MA konto
Za co			zł	gr	numer
RAZEM					SYMBOLE PL KAS. Nr
Słownie złotych:					
Wystawił	Sprawdził	Zatwierdził	Rap. Kasowy		Kwotę powyższą
			Nr		wypłaciłem
			Poz.		otrzymałem

RAPORT KASOWY RK Nr .....

Za okres : Od ..... do ..... m-ca .....r.

Kasa ..... Strona .....

Poz.	Data	DOWÓD Symbol Nr	TREŚĆ	PRZYCHÓD	ROZCHÓD	Konto przeciw- stawne	
Z przeniesienia							
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							
16.							
17.							
18.							
Do przeniesienia							

Podpisy				Obroty	Strona dnia			Ilość załączników	
Sporządził	Sprawdził								KP
Księgowano				Stan kasy	poprzedni		—	KP	
dzień rej.	strona	pozycja	podpis						
				SUMA				KW	

Z uwagi na wymóg przejrzystości funduszy rady rodziców, warto ograniczać liczbę transakcji gotówkowych i korzystać z konta bankowego. W art. 84 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe zapisano: *Fundusze, o których mowa w ust. 6, mogą być przechowywane na odrębnym rachunku bankowym rady rodziców. Do założenia i likwidacji tego rachunku bankowego oraz dysponowania*

funduszami na tym rachunku, są uprawnione osoby posiadające pisemne upoważnienie udzielone przez radę rodziców. Z powyższego zapisu wynika jednoznacznie, że rady rodziców uprawnione są do zakładania własnych rachunków bankowych, przechowywania na nich środków i dokonywania za ich pośrednictwem transakcji. Na rynku działa szereg banków, oferujących usługi w tym zakresie. Od operatywności rady rodziców zależy, która oferta, jako korzystniejsza, zostanie wybrana. Wiele rad rodziców występuje do banków (zwłaszcza mniejszych) o zniesienie lub obniżenie opłat, co przynosi oszczędności w ich budżetach. To od decyzji każdej rady rodziców zależy, czy w nowym roku szkolnym będzie ona nadal korzystać z konta, którym dysponowała rada rodziców poprzedniej kadencji, czy też założy rachunek w innym banku.

Uwaga: aby założyć nowy rachunek banki wymagają najczęściej dostarczenia poniższych dokumentów:

- regulaminu rady rodziców,
- protokołu z ukonstytuowania się rady,
- pełnomocnictw dla osób upoważnionych do reprezentowania rady rodziców,
- zaświadczenia o nadaniu numeru NIP (jeśli rada rodziców go posiada).

Reasumując: konto bankowe rady rodziców powinno być kontem niezależnym, do którego dostęp będą miały jedynie upoważnione przez radę rodziców osoby. Niedopuszczalne jest, aby środkami rady rodziców dysponował dyrektor szkoły, wychowawca klasy czy też szkolna sekretarka.

Realizowanie zarówno wpłat, jak i płatności z konta bankowego niesie dla rady rodziców wiele korzyści. Przede wszystkim pozwala zwiększyć bezpieczeństwo osób odpowiadających za rachunek kasowy (nie ma konieczności przechowywania gotówki) oraz stanowi gwarancję dla wpłacających, że środki trafią na konto rady rodziców i zostaną zewidencjonowane. Poza tym posiadanie przez radę rodziców rachunku bankowego ułatwia pozyskiwanie od osób fizycznych i prawnych darowizn, prowadzenie zbiorów elektronicznych oraz realizację transakcji związanych z wydatkami celowymi rad oddziałowych.

Księgowość

W obowiązujących aktualnie aktach prawnych nie ma szczegółowych zapisów określających, w jaki sposób powinna być prowadzona księgowość rady rodziców. Pomocą w tym zakresie mogą być zapisy Ustawy o rachunkowości. Należy jednak pamiętać, że nie narzuca ona radzie rodziców rozwiązań szczegółowych, a jedynie określa ogólne zasady rachunkowości dla tego typu organu, którymi rada rodziców może się kierować. W praktyce oznacza to, iż każda rada rodziców ma prawo wyboru rozwiązań dostosowanych do potrzeb, wynikających z zakresu i rozmiaru prowadzonej przez nią działalności; także rozwiązań jak najprostszych. Stosowny zapis o wybranym rozwiąza-

niu winien znaleźć się w regulaminie rady rodziców lub zostać przyjęty stosowną uchwałą na początku roku szkolnego.

Właściwie dobrany system ewidencji powinien:

- pokazywać na bieżąco informacje o aktualnej kondycji finansowej rady rodziców,
- grupować operacje finansowe w sposób czytelny dla komisji rewizyjnej i zewnętrznych organów kontroli,
- umożliwiać szybkie, rzetelne informowania rodziców i sponsorów o wykorzystaniu
- powierzonych radzie funduszy.

Najprostszym rozwiązaniem jest prowadzenie przez skarbnika rady rodziców raportu kasowego (w ramach którego ewidencjonowane będą transakcje gotówkowe) i bankowego (służącego ewidencji transakcji na rachunku bankowym). Taki sposób pokazuje przepływy pieniężne oraz ilość posiadanych środków finansowych, jednak nie obrazuje stopnia realizacji preliminarza budżetowego. Dlatego dodatkowo należy prowadzić zestawienie wydatków, wskazujących poszczególne koszty.

Lepszym wariantem może być prowadzenie tabelarycznej formy księgowania. Jej zaletą jest możliwość prostego i szybkiego księgowania oraz duża przejrzystość zapisów.

Dla celów ewidencji wpływów i wydatków rady rodziców zapis tabelaryczny winien przedstawiać się następująco:

- pierwsze dwa konta księgowe (środki pieniężne w kasie i środki pieniężne na rachunku bankowym) powinny ukazywać przepływy pieniężne,
- kolejne konta księgowe powinny pokazywać źródła finansowania, których nazwy odpowiadają nazwom poszczególnych pozycji z preliminarza budżetowego (np. darowizny od rodziców, inne źródła),
- następne konta powinny dotyczyć wydatków rady rodziców i odpowiadać zapisom z preliminarza (np. dofinansowania do wycieczek, wydatki samorządu uczniowskiego itd.).

Przy wyborze takiej metody ewidencji, nie ma konieczności sporządzania raportu kasowego.

Z uwagi na jej prostotę, po krótkim przeszkoleniu, czynności ewidencyjnych może dokonywać skarbnik lub inny upoważniony członek rady rodziców. Pozwala ona jednocześnie na bieżącą kontrolę stanu finansów rady rodziców.

Tabelaryczna forma księgowości

Lp	Data księgowania	Data zdarzenia	Nr dowodu	Opis	Kwota ogólna	Kasa		Rachunek Bankowy		Darowizny ze składek rodziców		Dotransowania wycieczek		Imprezy szkolne		Samorząd Uczniowski	
						Wn (Część przychodowa)	Ma (wydatki)	Wn (Część przychodowa)	Ma (wydatki)	Wn	Ma	Wn	Ma	Wn	Ma	Wn	Ma
Suma																	

Jeśli jednak rada rodziców zdecyduje się skorzystać z usług zewnętrznych, może zawrzeć umowę z profesjonalną firmą księgową.

Wydatki celowe

Prawidłowo wybrana i ukonstytuowana rada rodziców reprezentuje ogół rodziców uczniów danej szkoły. Jednocześnie jedną z podstawowych funkcji, którą powinna spełniać, jest koordynacja i wspieranie rad oddziałowych w realizowanych przez nie zadaniach. W wielu klasach rodzice, troszcząc się o jakość edukacji i uatrakcyjnienie zajęć dla swoich dzieci, potrafią podjąć szereg aktywnych działań, pozwalających na zdobywanie konkretnego wsparcia rzeczowego i finansowego od darczyńców. Częstokroć zdarza się, że rodzice są w stanie pozyskać fundusze, które chcą wykorzystać na potrzeby konkretnej klasy. I właśnie w takiej sytuacji konieczna jest współpraca pomiędzy radą rodziców a radami oddziałowymi.

Jeżeli rodzice z danej klasy pozyskają, w postaci darowizny pieniężnej, środki finansowe na konkretne działanie (np. wyjazd na wycieczkę, wyjście do kina, organizacja zadań dodatkowych itp.), to środki owe powinny zostać zewidencjonowane na osobnym koncie księgowym rady rodziców i rozliczone jako wydatki celowe. Pozycje te umieszcza się jako osobny punkt – zarówno po stronie źródeł finansowania (darowizny celowe), jak i po stronie wydatków (wydatki celowe), a kwoty na nich wskazane powinny się równoważyć, przez co rada rodziców jest w tym wypadku tylko technicznym wykonawcą operacji. Należy jednak pamiętać, aby zapis upoważniający prezydium do realizowania wydatków celowych znalazł się w stosownej uchwale lub regulaminie rady rodziców.

Pozyskiwanie środków – dobrowolne składki rodziców

Możliwość pozyskiwania przez radę rodziców środków na swoją działalność, reguluje art. 84 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe stanowiący, że: *W celu wspierania działalności statutowej szkoły [...], rada rodziców może gromadzić fundusze z dobrowolnych składek rodziców oraz innych źródeł.*

W niektórych szkołach przez wiele lat stosowana była praktyka „przymuszania” rodziców do płacenia składek; jednak w świetle obowiązujących przepisów jest to praktyka niedopuszczalna. Składki rodziców stanowią często główne źródło przychodów rady rodziców. Ponieważ mają one charakter dobrowolny, brak ich wpłat na fundusz rady rodziców nie może powodować żadnych sankcji wobec uczniów i ich rodziców. Jednocześnie ta zasada powoduje, iż kluczowym wyzwaniem, stojącym przed radą rodziców, jest przekonanie rodziców do sensowności dokonania wpłaty.

Sprawdzonym sposobem optymalizowania poziomu wpłat rodziców, jest m.in.:

- takie dobieranie zadań finansowanych przez radę rodziców, aby mogła z nich skorzystać jak największa liczba uczniów,
- pytanie rodziców (np. w formie ankiet) o opinię w sprawie potrzeb szkoły, już na etapie konstruowania preliminarza budżetowego,
- rzetelne przedstawianie planowanych wydatków,
- przejrzysta ewidencja i sprawozdawczość.

Ogromne znaczenie ma sposób informowania rodziców o działalności i wydatkach rady rodziców. Dobrą praktyką jest, by taka informacja była przedstawiana nie tylko na stronie internetowej szkoły, czy też tablicy rady rodziców w szkole, lecz również podczas zebrań z rodzicami. Warto zadbać, aby profesjonalnie przygotowaną informację, przedstawił członek rady rodziców lub w przypadku jego nieobecności, wychowawca klasy. Bardzo przydatne będzie również wykorzystanie portali społecznościowych, w obrębie których zaprezentowane zostaną zarówno działania rady rodziców, jak i poniesione wydatki.

Ciekawym rozwiązaniem stosowanym z powodzeniem przez wiele rad rodziców jest umieszczanie informacji (np. w formie naklejek) na nabywanych przez radę rodziców produktach, jak również odczytywanie komunikatów podczas uroczystości i wydarzeń szkolnych współfinansowanych przez radę rodziców.

Dokonyując prezentacji wpływów finansowych, warto również pamiętać, iż poziom wpłat z poszczególnych klas, można prezentować jedynie w formie sumarycznej. Dzięki takiemu rozwiązaniu, unika się stygmatyzowania rodziców, z różnych powodów niewnoszących opłat.

Dodatkowo sprawdzonym pomysłem na zwiększenie poziomu wpłat składek, jest wprowadzenie elementu współzawodnictwa. W wielu szkołach, po osiągnięciu kompletu wpłat, określony procent składek przeznaczany jest na działania poszczególnych klas, które tego dokonały.

Uwaga: dobór sposobów mobilizacji do dokonywania wpłat, pozostaje w rękach rady rodziców, a od ich skuteczności zależy możliwość podejmowania i realizacji większej ilości oraz jakości działań.

Pozyskiwanie środków – zbiórki publiczne

Wiele rad rodziców podejmuje szereg działań, dbając nie tylko o polepszenie warunków do nauki dzieci w szkole, ale także o uatrakcyjnienie zajęć.

Mimo ogromnej aktywności i pomysłowości nauczycieli i rodziców, warunkiem umożliwiającym przeprowadzenie tych inicjatyw, jest pozyskanie dodatkowych środków finansowych.

Sprawdzonym pomysłem jest otwarcie się na pomoc społeczności lokalnej, często silnie identyfikującej się ze szkołą, poprzez zorganizowanie zbiórki publicznej na konkretny cel.

Sposób jej przeprowadzenia reguluje Ustawa o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych. Jak dowiadujemy się z jej art. 1 ust. 1: *Zbiórką publiczną, jest zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze, w miejscu publicznym na określony, zgodny z prawem cel, pozostający w sferze zadań publicznych. Miejsca publiczne, to miejsca ogólnodostępne, a w szczególności ulice, place, parki i cmentarze.*

Z art. 2 ww. ustawy dowiadujemy się, że „zbiórką publiczną nie jest zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze:

- 1) na cele religijne [...] jeżeli odbywa się w obrębie terenów kościelnych [...];
- 2) w drodze loterii pieniężnych i fantowych;
- 3) wśród grona osób znanych, osobiście przeprowadzających zbiórkę;
- 4) wśród młodzieży szkolnej, na terenach szkolnych, odbywające się na podstawie pozwolenia władz szkolnych;
- 5) w ramach zbiorów koleżeńskich, odbywających się w:
  - a) lokalu urzędu publicznego, na podstawie pozwolenia kierownika urzędu, lub
  - b) innym zakładzie pracy.

Zbiórka publiczna może zostać przeprowadzona po jej zgłoszeniu przez organizatora zbiórki i zamieszczeniu informacji o zgłoszeniu przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej, na ogólnopolskim elektronicznym portalu zbiorów publicznych (www.zbiorki.gov.pl).

Zgłaszając zbiórkę należy podać:

- 1) dane organizatora zbiórki;
- 2) cel zbiórki publicznej;
- 3) sposób prowadzenia zbiórki publicznej;
- 4) miejsce prowadzenia zbiórki publicznej;
- 5) termin rozpoczęcia i zakończenia zbiórki publicznej;
- 6) przewidywane koszty, niezbędne do zorganizowania i przeprowadzenia zbiórki publicznej, które zostaną pokryte z zebranych ofiar.

Każdy zaangażowany w zbiórkę publiczną musi mieć przy sobie identyfikator zawierający: imię i nazwisko osoby przeprowadzającej zbiórkę publiczną oraz informacje o nazwie, celu zbiórki publicznej i jej organizatorze oraz numer zbiórki publicznej.

Zgłaszający zbiórkę musi także zamieścić na portalu sprawozdanie, zawierające dane o tym, ile środków udało się zebrać oraz jak je rozdysponowano. Sprawozdanie z przeprowadzonej zbiórki publicznej składa się w terminie do 30 dni od dnia zakończenia zbiórki. Termin złożenia sprawozdania z rozdysponowania zebranych środków, uzależniony jest od długości trwania zbiórki i jest szczegółowo opisany na stronie www.zbiorki.gov.pl.

Warto w tym momencie zwrócić uwagę na dwa aspekty. Po pierwsze – zbiórka ofiar w gotówce lub w naturze z użyciem cegiełek, które praktycznie nie mają wartości, mieści się w definicji ustawowej i podlega ustawie o zbiórkach. Może to być bardzo przydatne rozwiązanie dla wielu rodziców w trakcie pikników rodzinnych i bali charytatywnych.

Po drugie – zbiórki elektroniczne, czyli przyjmowanie darowizn na konto rady rodziców, nie wymagają zgłoszenia jako zbiórki publicznej. Dlatego warto zadbać o to, aby numer konta rady rodziców był łatwo dostępny i aby istniała jak najprostsza możliwość dokonania wpłaty darowizny.

Pozyskiwanie środków – loterie fantowe, pikniki

Przy organizacji pikników rodzinnych i szkolnych wielką popularnością cieszą się loterie fantowe.

Loteria fantowa to gra, w której uczestniczy się przez nabycie losu. Rada rodziców, organizująca loterię, oferuje wyłącznie wygrane rzeczowe, a cały dochód jest przeznaczany na cele dobroczynne. Aby przeprowadzić loterię należy w pierwszej kolejności dokonać zgłoszenia w urzędzie celno-skarbowym (jeśli wartość puli nagród nie przekracza kwoty bazowej – w 2018 r. było to 4474 zł), na co najmniej 30 dni przed terminem organizowanej loterii.

W zgłoszeniu należy podać:

- 1) określenie rodzaju gry;
- 2) nazwę i status prawny podmiotu zgłaszającego;
- 3) dane osobowe (imiona, nazwiska, obywatelstwo, miejsce zamieszkania, rodzaj oraz serię i numer dokumentu tożsamości) osób zarządzających podmiotem oraz reprezentujących podmiot zgłaszający;
- 4) określenie obszaru, na którym planowane jest urządzenie gry;
- 5) określenie czasu, w którym planuje się urządzenie gry;
- 6) dokładne wyznaczenie celu, na który przeznaczony jest dochód z urządzonej gry;
- 7) określenie planowanej wielkości sprzedaży losów lub kartonów;

- 8) zobowiązanie wypłacalności nagród;
- 9) regulamin gry;
- 10) oświadczenie o legalności źródeł pochodzenia kapitału zakładowego, środków finansowych lub innego majątku przeznaczanego na urządzenie loterii fantowej lub gry bingo fantowe;
- 11) oświadczenie o niezaleganiu z zapłatą podatków, stanowiących dochód budżetu państwa, należności celnych oraz składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne;
- 12) wzór losu, innego dowodu udziału w grze lub kartonu;
- 13) oświadczenie osób fizycznych zarządzających podmiotem oraz reprezentujących podmiot zgłaszający, że nie były skazane za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe (art. 38 ust. 2 ustawy). Do zgłoszenia małej loterii fantowej, dołącza się oświadczenie osoby nadzorującej oraz osoby bezpośrednio prowadzącej tę grę – o znajomości przepisów ustawy w zakresie loterii fantowych.

Jeżeli zgłoszenie zostało złożone prawidłowo, naczelnik urzędu celno-skarbowego przyjmuje je i wydaje zatwierdzony regulamin gry. Usługa jest bezpłatna. Dodatkowe opłaty należy ponieść tylko w przypadku realizacji tej usługi przez pełnomocnika.

Po dokonaniu formalności, należy zgromadzić fanty (najczęściej są to przedmioty podarowane przez darczyńców) i przeprowadzić loterię. Po jej zakończeniu należy złożyć stosowny raport z zakończenia gry. Chodzi przede wszystkim o przeznaczenie dochodu z loterii. Przygotowanie i przekazanie raportu jest obowiązkowe.

Pozyskiwanie środków – aukcje charytatywne

Kolejnym rozwiązaniem stosowanym przy organizacji pikników rodzinnych i szkolnych, a także przy organizacji szkolnych pokazów talentów, są aukcje charytatywne.

Darczyńcy przekazują przedmioty, które są rozprowadzane w trakcie trwania *eventu*. Rozwiązanie warte zastosowania, to takie, gdy licytowany przedmiot nie staje się ani przez moment własnością organizatora. Do transakcji (kupna-sprzedaży) dochodzi pomiędzy dwoma podmiotami: jego właścicielem – sprzedającym i osobą, która wygrała licytację – kupującym. Dopiero później pieniądze z transakcji przekazywane są na konto rady rodziców w formie darowizny.

Warto także pamiętać, że w przypadku każdej aukcji, podczas której rzecz sprzedaje podmiot nieprowadzący działalności zawodowej w takim zakresie, a wartość przedmiotu przekracza 1000 zł, po stronie kupującego powstaje obowiązek uiszczenia podatku od czynności cywilnoprawnych. Kupujący zobowiązany jest złożyć deklarację w urzędzie skarbowym. Stawka podatku wynosi 2%.

Pozyskiwanie środków – konkursy dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych

Ogromnym zasobem, jakim dysponują rady rodziców, jest kapitał ludzki rodziców zatroskanych o edukację swoich dzieci. Dlatego dobrym rozwiązaniem jest składanie wniosków o dofinansowanie w ramach konkursów i projektów organizowanych zarówno poprzez samorządy lokalne jak i różnego rodzaju fundacje. Rada rodziców, nie posiadając osobowości prawnej, musi każdorazowo zweryfikować, czy spełni wymogi formalne stawiane wnioskującym. Źródłem kapitału, po który warto sięgnąć, są granty dla grup nieformalnych, przy których nie jest wymagane posiadanie osobowości prawnej. Jednak, aby sprostać wymogom większości konkursów, dobrym rozwiązaniem jest zawarcie porozumienia z inną organizacją pozarządową zarejestrowaną w KRS. Takie rozwiązanie daje możliwość ubiegania się o realizację zadań publicznych oraz projektów, do realizacji których niezbędne jest posiadanie osobowości prawnej. Wkład pracy rodziców, stanowiący udział własny w projektach, umożliwi pozyskanie znacznych środków pieniężnych, które ułatwią zrealizowanie w szkole wielu ciekawych inicjatyw.

Pozyskiwanie środków – darowizny

Ustawa Prawo oświatowe nie określa wyraźnie źródeł funduszy rady rodziców, co skutkuje szerokimi możliwościami ich pozyskiwania. Bardzo często szkoła jest centralnym miejscem osiedla lub nawet całej miejscowości i bywa zaangażowana m.in. w działalność kulturalną. Poprzez dzieci, młodzież, rodziców, dziadków, absolwentów i mieszkańców osiedla oraz instytucji, z którymi współpracuje, w inicjatywy szkolne włączają się całe społeczności lokalne. Dlatego tak istotne jest, aby stworzyć potencjalnym darczyńcom sposobność wsparcia rady rodziców, poprzez udostępnienie numeru konta na stronie internetowej, na profilach w mediach społecznościowych i innych stronach, umożliwiających dokonanie płatności tradycyjnych i elektronicznych. Pamiętajmy jednak, że darowizna to nie tylko środki pieniężne – może to być też sprzęt, odzież, oprogramowanie itp., czyli dary rzeczowe przekazane radzie rodziców, bezpośrednio szkole lub osobom potrzebującym. Poszukując darów, warto od początku trafnie określić, czego potrzebujemy oraz w jakiej ilości. Pozwoli to stworzyć swoisty ranking potencjalnych darczyńców. Może też pomóc podczas rozmów z nimi.

Aby współpraca miała charakter długoterminowy należy zadbać o właściwą formę podziękowania i zbudowania relacji, które będą procentować w przyszłości.

Pozyskiwanie środków – odpisy podatkowe

Fundacja „Rodzice Szkole” na wniosek współpracujących z nią środowisk oświatowych, prowadzi program: **1% dla Twojej szkoły**, w ramach którego środki z odpisu 1% od podatku dochodowego

od osób fizycznych, zostają – za pośrednictwem Fundacji „Rodzice Szkole”, przekazywane na dofinansowanie wskazanych przez rodziców projektów edukacyjnych oraz doposażenie w sprzęt i pomoce dydaktyczne szkół, do których uczęszczają ich dzieci.

Szczegółowe informacje o programie, zawarte są na stronach portalu www.radyrodzicow.pl oraz na stronie internetowej Fundacji „Rodzice Szkole”.

Uwaga: wymienione powyżej sposoby zwiększania dochodów rad rodziców, stanowią jedynie najpopularniejsze kierunki działań, a skuteczność w pozyskiwaniu dodatkowych funduszy, zależy od zaangażowania i operatywności wszystkich rodziców.

Wydatki rady rodziców

Każda rada rodziców, rozpoczynając swoją działalność, już na starcie staje przed dylematem, na co powinna przeznaczyć pozyskane przez siebie środki.

Ustawa Prawo oświatowe wskazuje, iż jedynym celem, na jaki można wydatkować zebrane środki finansowe jest „wspieranie działalności statutowej szkoły”. Należy przez to rozumieć wspieranie celów i zadań szkoły, jako instytucji zajmującej się zarówno kształceniem jak wychowaniem dzieci i młodzieży.

Niedopuszczalna jest jednak sytuacja, w której rada rodziców swoje środki przeznacza na wydatki zapewniające bieżącą organizację pracy szkoły, ustawodawca bowiem precyzyjnie rozstrzyga o podmiotach wykonujących to zadanie. Zgodnie z art. 10 ustawy Prawo oświatowe, za bieżącą działalność szkoły odpowiada organ prowadzący szkołę.

Do zadań organu prowadzącego należy w szczególności:

- zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki;
- zapewnienie warunków, umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym;
- wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie;
- zapewnienie obsługi administracyjnej, w tym prawnej, obsługi finansowej i obsługi organizacyjnej szkoły lub placówki;
- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych.

Uwaga: definicja „działalność statutowa szkoły” jest pojęciem bardzo szerokim, stwarzającym radom rodziców szeroki wachlarz określenia celów, na które wydatki mogą zostać poniesione.

Poprawne adresowanie środków gromadzonych w ramach działalności rady rodziców, to wszelkie wydatki związane z kształceniem, wychowaniem, opieką i profilaktyką oraz realizacją programu wychowawczo-profilaktycznego.

W wielu szkołach rada rodziców pozyskane środki przeznacza na:

- a) zapewnienie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, umożliwiających dzieciom i młodzieży ciekawe spędzanie wolnego czasu i rozwijanie pasji,
- b) organizację imprez szkolnych, w tym pikników rodzinnych i szkolnych, pokazów talentów itp.,
- c) nagrody dla uczniów, np. z tytułu szczególnych osiągnięć,
- d) sfinansowanie inicjatyw organizowanych przez samorząd uczniowski,
- e) organizowanie zajęć poszerzających wiedzę i umiejętności dzieci, i młodzieży (pokazy naukowe, spotkania z zaproszonymi gośćmi itp.),
- e) ponadstandardowe wyposażenie szkoły, ponadstandardowe środki dydaktyczne,
- f) dofinansowanie wycieczek szkolnych,
- e) inne, związane ze wspieraniem działalności statutowej.

Ze środków rady rodziców sfinansowane mogą zostać również koszty pośrednie, choćby takie, jak prowizje bankowe pobierane za prowadzenie konta rady rodziców, czy też opłacanie usług biura rachunkowego za prowadzenie księgowości rady.

Bilans zamknięcia, rola komisji rewizyjnej

Zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi kadencja rady rodziców trwa jeden rok. Najczęstszym zapisem zawartym w regulaminie rady rodziców, za bieżące funkcjonowanie rady odpowiada jej prezydium, które bierze na siebie ciężar działalności operacyjnej oraz obowiązek dokonywania zakupów i płatności za usługi zawarte w zatwierdzonym preliminarzu. Dla zwiększenia przejrzystości gospodarowania funduszami, rada rodziców na pierwszym zebraniu wybie-
ra, spośród swoich członków, komisję rewizyjną.

Komisja rewizyjna troszczy się o prawidłowe gospodarowanie finansami rady rodziców pod względem legalności, celowości, rzeczowości i gospodarności. Przynajmniej raz w roku kontroluje w tym zakresie działalność finansową prezydium rady rodziców oraz przedstawia informacje i wnioski, wynikające z przeprowadzonej kontroli całej radzie rodziców. Na ostatnim spotkaniu rady rodziców, podsumowującym całoroczną działalność, powinno zostać przedstawione roczne sprawoz-

danie z wykonania preliminarza, które rada rodziców, po zaopiniowaniu przez komisję rewizyjną, zatwierdza w formie uchwały. Jeżeli na rachunku bankowym i kasowym rady rodziców pozostają jeszcze wolne środki, rada rodziców powinna uchwałą przekazać je na rzecz nowej rady rodziców, która ukonstytuuje się w kolejnym roku szkolnym.

Dobłą praktyką jest, aby raport końcowy wraz z wnioskami komisji rewizyjnej, był przekazywany nowo powołanej radzie rodziców, gdyż stanowić może cenne źródło wiedzy o bieżących potrzebach szkoły, zrealizowanych przez radę rodziców zakupach oraz o poziomie wpłat od rodziców i darczyńców.

Uwaga: ustawa Prawo oświatowe, określając relacje pomiędzy radą rodziców i innymi organami szkoły, nie zawiera żadnego zapisu, z którego wynikałaby nadzorcza kompetencja dyrektora szkoły. Nadzór taki byłby zaprzeczeniem idei funkcjonowania rady rodziców jako niezależnego od innych organów szkoły, reprezentanta rodziców. Stanowisko, iż dyrektor szkoły może kontrolować działalność finansową rady rodziców i ma prawo wglądu w jej dokumentację finansową jest całkowicie błędne oraz pozbawione podstaw prawnych. Prawo dokonywania kontroli działalności finansowej rady rodziców posiada wyłącznie jej organ wewnętrzny, wskazany w regulaminie (czyli komisja rewizyjna), a także urząd skarbowy i regionalna izba obrachunkowa.

Podsumowanie

Bardzo ważne jest, aby gospodarka finansowa rady rodziców stanowiła spójny, jednorodny program, który dzięki konsultowaniu planowanych wydatków z jak najszerszą grupą rodziców, przejrzystej ewidencji i czytelnemu prezentowaniu podejmowanych aktywności, zyska aprobatę całego środowiska szkolnego.

NOTATKI

Zakończenie

Szanowni Państwo,

publikacja, którą oddajemy w Wasze ręce jest częścią realizowanego przez Fundację „Rodzice Szkole” wieloletniego programu – ***Szkoła miejscem kreowania postaw obywatelskich i powiększania kapitału społecznego kraju*** – współfinansowanego przez Narodowy Bank Polski i Narodowy Instytut Wolności.

W jego ramach:

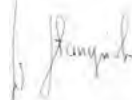
- organizowane są Regionalne i Ogólnopolskie Konferencje Rad Rodziców, służące upowszechnieniu wiedzy dotyczącej działalności rad rodziców, ze szczególnym zwróceniem uwagi na ich gospodarkę finansową oraz rolę przy tworzeniu i realizacji programów wychowawczo – profilaktycznych szkół;
- prowadzony jest kurs e-learningowy poświęcony gospodarce finansowej rad rodziców;
- działa Punkt Konsultacyjny, służący pomocą prawną i merytoryczną – radom rodziców, dyrektorom szkół, radom pedagogicznym, samorządom uczniowskim oraz samorządom terytorialnym – w budowaniu płaszczyzn współpracy wszystkich uczestników życia szkolnego;
- prowadzone są wśród rodziców badania ankietowe, mające na celu ocenę polskiej szkoły i polityki oświatowej państwa;
- przygotowany zostanie projekt nowelizacji przepisów dotyczących społecznych organów w systemie oświaty i uprawnień rad rodziców.

Wszystkich zainteresowanych przyszłością kraju i budowaniem systemu oświaty na miarę wyzwań XXI wieku i oczekiwań społeczeństwa zapraszamy do aktywnego włączenia się w powyższe działania.

Więcej informacji znajdziecie Państwo na naszych stronach internetowych:

www.akademiarodzicow.pl, www.rodziceszkole.edu.pl, www.radyrodzicow.pl.

Z wyrazami szacunku

Wojciech Starzyński
Prezes Zarządu Fundacji „Rodzice Szkole”

NOTATKI

Niniejszy poradnik – przygotowany przez Fundację „Rodzice Szkole”, wskazując, jak prowadzić gospodarkę finansową rady rodziców – jest elementem szerokiego programu uspołecznienia polskiej oświaty.

Autorzy mają nadzieję, że będzie on służył wszystkim rodzicom, zainteresowanym życiem szkół własnych dzieci i racjonalnemu wykorzystaniu zgromadzonych przez nich środków finansowych, przeznaczonych na działalność statutową szkoły.

Wojciech Starzyński

NBP

Narodowy Bank Polski

Projekt realizowany
z Narodowym Bankiem Polskim
w ramach programu edukacji ekonomicznej